

FRÝDEK ≈ MÍSTEK

Obec Čeladná

www.komo.cz

Bo!beton
jdeme na to tvrdě

Lašský dostavník

Ročník.....13
Rok.....2023

3
Podzim

www.beskydskalikerk.cz

Černá cesta 3259, Frýdek-Místek
www.parezovyhaj.cz

Otevírací doba:

Pondělí – pátek	15.30 – 22.00
Sobota	14.00 – 23.00
Neděle	14.00 – 22.00

KAPITOLA
KNIHKUPECTVÍ

RenoFarma Beskyd, a. s.
Palkovice

Obsah

Obrázek na obálce (kostel v Hodslavicích)
nakreslil Boris Zvada.

Úvodník (Z. V. Krulikovský)	3
V Kaufu (P. Hruboš)	4
Co se stalo, přihodilo (Z. V. Krulikovský)	5
Chtěli mě oženit' (F. Pituchová)	13
V Sedlišťach je malo zahradečka (O. Tlučková)	13
Literáti se rozloučili s P. Grygou	14
Z beskydských luk (P. Gryga)	15
Zavzpomínání na M. Olivu (D. Zápalková)	16
Letité stromy, Hvozdy beskydské (B. Vidura)	18
Pohled z druhého okna (R. Žvak)	19
Fotodokumentace	20
Pozvánky na akce	21
Osobnosti velkého Lašska - Antonín Kačmařík (A. Krulikovská)	22
Pozvánka na 14. horolezecký výplaz na vrchol K1	29
Slavní Laši - rod Kublův z Rychaltic (J. Hališka)	30
Léto v Lašské bráně Beskyd (T. Kamín)	34
Pozvánka na 15. lašsko-valašský výplaz na památný Radhošť	36
Kalendario podzim 2023	37

Úvodník

Vážení čtenáři,
meteorologický podzim právě nastal, trochu se ochladilo, vody je z dešťů dost. Horké léto má pokračovat, prý ještě i u nás porostou hojně houby. V současnosti nic moc. Včera jsme byli v Beskydech v okolí Bílé, něco málo jsme našli, mnozí houbaři se vraceli s úplně prázdnými košíky. Z hříbovitých hub rostou akorát hořčáky, jinak jen lišky (kuřátka), sem tam nějaká růžovka.

Podzimní vydání je opět v tradiční podobě – události uplynulého léta, historie regionu, příspěvky v nářečí (básničky i troška humoru), rozhovory s významnými osobnostmi aj. Bohužel nás několik přátel navždy opustilo. Dočtete se také o tom, co nás v podzimním čase čeká. V létě byla vedra, avšak nám několikrát pěkně lilo. Jak to bude koncem léta a na podzim, neví s jistotou ani meteorologové...

Děkujeme znovu všem, kteří náš Lašský dostavník podpořili: paní senátorce RNDr. Heleně Pešatové, obcím Čeladné, Dobré, Krmelínu, Staré vsi n. O., Metylovicím, Lašské bráně Beskyd, městu Frenštátu p. R., městu Paskovu, RenoFarmě Beskyd Palkovice, významnou pomoc nám opět poskytlo město Frýdek – Místek, Pivovar Radegast (Plzeňský Prazdroj) a další naši příznivci (viz loga na obálce). Tak náš Lašský dostavník vychází dál v plném rozsahu a počtu.

Na koho se dostavník i tak nedostane – může si ho stáhnout z našich stránek <https://www.lassko.eu>. Na nich, a také na Facebooku, bývá upřesnění našich kulturních i turistických akcí.

Lašskou uměleckou společnost Gigula (a album Idem, Laši, po Bezkydě) najdete nově na Spotify!

Zdeněk Vilém Krulikovský

Lašský dostavník

vychází čtvrtletně - vydává kulturně vlastivědný spolek Království lašské. Každý autor odpovídá za obsah svého příspěvku. Redakční rada si vyhrazuje právo na výběr a krácení zaslaných prací. Posílejte je e-mailem v elektronické podobě, formát MS Word, písmo Times New Roman, velikost písma - 11 bodů, odstavec - tři úhony zleva, bez mezer mezi odstavci: lasskykral@centrum.cz

Příspěvky do zimního čísla posílejte nejpozději do konce listopadu 2023!

Redakce: Zdeněk Vilém Krulikovský, Mgr. Radana Šatánková, Dajana Zápalková, Boris Zvada.

Technická spolupráce: Bc. Michaela Mikeira Krulikovská

V Kaufu

Duchodci su moc čili lidi,
v Kauflandě se všeci vidi.
Ve středu nove akce maju,
všeci do ňho pospichaju.
V sedm hodin otevřene,
paty vuzkem poježděne.
Box s vajcami v obležení,
prazdny regal ksicht ti změní.
Zahojiš se u salamu,
bez šunky dom ani ranu.
Je v ni sice hodně muky,
za 16,50 ti vnuci rvu ruky.
U syra si všeci daju pauzu,
dyť už měli menopauzu.
Gouda za dvě sta...?
To je skvěle.
Mraz, osypky po celým těle.
Muka ta mě potěšila,
kilovka tam pro mě zbyla.
Osumnact korun první klasa,
v dnešní době to je krása.
Před kasu budě pauza další,
sešli se tam susedi naši.
Pětikolku probrali,
kolik že jim přidali.
Pokladni se na ně směje,
deset bodu je zahřeje.
Dom zedřeny jak to prase,
přišti středu jedem zase.

Pavel Hruboň

Kalendario podzim 2023

28. září (čtvrtek): Horolezecký výplaz na K1 v Krmelíně (viz str. 29)
1. října (neděle): Tradiční setkání u rozhledny Panorama pod Kabáticí - od 15 hodin
8. října (neděle): 10. vlastivědný výšlap z Hl. Životic, Zámeckou NS do Studénky
14. října (sobota): Hodoňovický krmáš v Hostinci U Čendy od 19 hodin (viz str. 21)
28. října (sobota): 15. lašsko – valašský výplaz na Radhošť (viz str. 36)
28. října (sobota): Šichta na Čupku (viz str. 21)
4. listopadu (sobota): Jarmark řemesel v Krmelíně – od 9 do 13 hodin
5. listopadu (neděle): Tradiční pečení v Hodoňovicích v Hostinci U Čendy od 15 hodin
5. listopadu (neděle): 11. vlastivědný výšlap ze Stržiteže, přes Guty do Vendryně
- 9. listopadu si připomeneme 100 let od narození hudebního skladatele Miloslava Machka, rodáka z Místku. Působil v divadle v Českém Těšíně, v Brně v orchestru Gustava Broma a jako dirigent ve zpěvohře Státního divadla. Tam také uvedl první svou zpěvohru Zbojník Ondráš. Zemřel 12. prosince 1999.*
12. listopadu (neděle): Svatomartinská pouť ve Skalici u Frýdku - Místku
2. prosince (sobota): Rozsvěcování vánočního stromku na návsi v Hodoňovicích
3. prosince (neděle): Ondřejská pouť na Hukvaldech. V hradní kapli v 10 hod mše svatá, v 11 hodin pásmo lašských adventních a vánočních koled (Gigula).
10. prosince (neděle): 12. vlastivědný výšlap - MikuLašský výplaz na Prašivou
31. prosince (neděle): Silvestrovský výplaz na Lašský Říp – Metylovský Čupek

Království lašské z. s.

pořádá

v sobotu 28. října 2023 15. lašsko-valašský výplaz na památný RADHOŠŤ

Sraz účastníků je v 10.30 před Libušínem na Pustevnách,
směr Radhošť pospolu vyrazíme v 10.45 hodin,
cestou se zastavíme u Radegasta, zazpíváme si
„Laši, Valaši jedna rodina“,
na vrchol pak dorazíme cca ve 13 hodin,
kde v kapli sv. Cyrila a Metoděje společně
zapějeme „Hej, Slovani“, „Moravo, Moravo“,
„Cyrilometodějský chorál“, „Svatý Václave“,
hymnu českou, slovenskou i lašskou...

Srdečně zve král lašský Zdeň Viluš I. s družinou

Co se stalo, přihodilo

10. června (sobota): 6. vlastivědný výšlap z Bystřice na Polednou.
Vlakem z Frýdku jsme dorazili, s přestupem v Českém Těšíně, do Bystřice n. O. Odtamtud pěšmo po žluté značce na Paseky, kde jsme se občerstvili, stoupali pak na Loučku, kde nás oslovil jeden příznivec Království lašského, zazněla tam i píseň „Zvoňa na Bezkydě“. Po hřebeni červenou značkou přes Hrbel na Polednou, s památníkem armádního generála Josefa Šnejdárka. Tam však čekalo poutníky překvapení – uvítal je živý pštros. Asi se odněkud zatoulal, velmi se zajímal o naše psy, kteří měli skoro nahnáno... A také nás tam zastihl déšť, natlačili jsme se pod přístřešek na vrcholu, včetně psů. Pak jsme (už bez deště) pokračovali dolů do Nýdku. Tam jsme se rozdělili – každý šel podle svých zájmů. Společně jsme autobusem jeli do Návsí, pak vlakem směr Český Těšín – Frýdek.

Pštros na vrcholu. Foto A. Krulikovská

20. června (úterý): Slavnostní valná hromada Království lašského.

Tradiční červnové setkání příznivců Království lašského se uskutečnilo opět v hostinci U Čendy v Hodoňovicích. Úvodního slova se ujal lašský král Zdeňka Viluš I., přivítal přítomné členy společenství, včetně hostů, pak zazněla lašská hymna. Minutou ticha byla uctěna památka zesnulého olympijského vítěze, ministra sportu a tělovýchovy Království lašského Vítězslava Máchy. Za olympioniky byla přítomna stříbrná gymnastka Adolfína Tačová (dosavadní vice ministryně) a zlatý fotbalista Libor Radimec. Dekretem královským jmenoval pak lašský král paní Tačovou ministryní, Libora Radimce vice ministrem. Dále jsme pogratulovali jubilantům – Ing. Jiřímu Bužkovi (75 let), který také byl povýšen do stavu „LACHUV HONORIS“, Ing. Evě Richtrové (75 let) a Rudovi Vlčkovi, který se dožil 80let. Po všech oficialitách pokračovala dále volná zábava. Hlavní slovo měl bavič, zpěvák a kytarista Jan Satina – za vydatné podpory ostatních, především Milana Zbořila, Radima Pobudy a Adély Krulíkové...

Laši U Čendy, foto J. Bužek

24. června zemřel ve věku 78 let Ing. Zdeněk Kalmus, bard Lašska.

S láskou v srdci odešel cestou určenou Otcem nejvyšším. Budeme vzpomínat. Za věrné Lachy Václav Halat.

Lašský poklad

Projekt vytvořený za účelem zabavení rodičů s dětmi nese název Lašský poklad. Odstartovali jsme v sobotu 1. července 2023 a účastníky tato venkovní hra zavede na 32 kouzelných míst čtyř obcí: Kopřivnice, Štramberka, Příbora a Hukvald. V cíli - v informačních centrech LBB - můžete nejen vypátrat poklad, ale současně si díky krásným místům tohoto regionu uvědomit, že poklady se ukrývají na každém kroku. Novinkou letošního ročníku je způsob hraní - jdeme s dobou, takže využíváme mobilní telefony a navigaci, skrze kterou se dostanete na vybraná místa LBB a skrze kterou zjistíme, že jste daná místa navštívili (díky sdílení polohy). Bližší informace včetně pravidel hry zájemci najdou opět na webu LBB, www.lasska-brana.cz/cz/lassky-poklad-2023. Hra skončí 30. listopadu 2023, a poté bude vylosováno 10 výherců, kteří obdrží cenu v hodnotě 500 Kč a jeden výherce velkého lašského pokladu se může těšit na cenu v hodnotě 5 000 Kč.

Jak je vidět, Lašská brána Beskyd nespí. Koná se v ní spousta zajímavých projektů, a to jsme vůbec nezmínili akce, které v létě u nás proběhly a které se těší velké návštěvnosti jak ze strany turistů, tak i místních obyvatel. Už nyní se ale těšíme na příští léto, které bude neméně plodné na zajímavé příležitosti, jak s blízkými, s rodinou strávit příjemné dny plné pohody a sluníčka.

Mgr. Tomáš Kamín, vedoucí Informačního centra Kopřivnice,
manažer turistického mikroregionu Lašská brána Beskyd

Svinec

Léto v Lašské bráně Beskyd

O Lašské bráně Beskyd

Lašská brána Beskyd (LBB) je malebná turistická oblast ležící na severovýchodě Moravy, která tvoří pomyslnou vstupní bránu do Beskyd. Tento region je ideálním cílem výletů a dovolených. Nabízí historii opředenou bájemi a pověstmi, dechberoucí pohledy do krajiny, tajemná středověká podhradí i zříceniny hradů, tajemství lidského umu či příběhy slavných rodáků. Do Lašské brány Beskyd patří pohádkový Štramberk s Trúbou, průmyslová Kopřivnice s automobilovými klenoty značky Tatra, Freudův historický Příbor a hudbou protkané Janáčkovy Hukvaldy.

Zatímco roky 2020 a 2021 byly poznamenány epidemií covidu-19, následující dvě léta už byla úplně o něčem jiném. Během posledních tří let totiž postupně světlo lašského světa spatřily projekty, které jsou určeny jak pro turisty hojně navštěvující náš mikroregion, tak i pro místní obyvatele. Které to jsou?

Koruna Podbeskydí

Již 3. ročník Koruny Podbeskydí je určen pro ty, kteří mají chuť vypravit se pěšky, na některých trasách případně i na kole, do nádherné přírody Lašské brány Beskyd a jejího okolí. Projekt Vás zve k objevování dalších vrcholů a zajímavých míst, kterých je kolem nás nepočítaně. Jen je objevit... Některé trasy nabídnou spíše nenáročné procházky a krásné výhledy do krajiny, jiné zase zážitek v podobě náročného výstupu na vrchol kopce. Ke zdolání letošní Koruny Podbeskydí je potřeba navštívit místa nacházející se zejména v Kopřivnici, Štramberku, Příboře a na Hukvaldech. Nezapomněli jsme ale ani na širší okolí Lašské brány Beskyd, například na Nový Jičín, Hodslavice, Palkovice nebo Frýdek-Místek (Chlebovice). Novinkou letošního ročníku je i soubor doporučených tras, který nadšeným turistům pomůže získat představu o tom, odkud se k cílovému místu dostat a co zajímavého na dané trase uvidí. Neboť jak se říká hezky česky, i cesta může být cílem... Bližší informace zájemci o absolvování Koruny Podbeskydí, která skončí 31. října 2023, najdou na www.lasska-brana.cz/cz/koruna-podbeskydi-2023.

Lašské cyklotoulky

Pro nadšené cykloturisty je určen soubor cyklotoulek, které vás zavedou na známá i méně známá místa našeho mikroregionu. Odehrávají se jak čistě v prostředí obcí LBB, tak ale také v širším okolí LBB. Lze se tedy nechat inspirovat a zajet si třeba na Velký Javorník, do Poodří, do Nového Jičína nebo Palkovických hůrek. Délka a obtížnost tras je rozmanitá, z celé škály možností si vybere opravdu každý – sportovně zaměřený cyklista, ale i rodiče s dětmi nebo senioři na elektro kolech. Více informací včetně možnosti stažení tras ve formátu gpx naleznete na www.lasska-brana.cz/cz/vylety?type=3&difficulty=0&length=0.

1. července (sobota): Zahájení výstavy výtvarníků skupiny Petra Bezruče na Ostravici.

V budově Základní školy byla v 10 hodin zahájena tradiční výstava výtvarníků. Slavnostního zahájení se také zúčastnila starostka obce Mgr. Pavlína Stankayová a lašský král Zdeňka Viluš Krulikovsky s dcerou Adélou, kteří už tradičně vše zahájili zpěvem lašské hymny.

2. července (neděle): Vernisáž Magie beskydské krajiny.

V památníku Josefa Kaluse na Čeladné byla vernisáží zahájena výstava prací výtvarníka Antonína Kačmaříka a básnířky a také fotografky Olgy Szymanské. O hudební složku se postarala svými autorskými písněmi (doprovázela se na harfu) Jana Bauerová, básně Olgy Szymanské recitovala Jana Klečková. Slova se pak ujal Milan Moravec, který oficiálně výstavu zahájil – za podpory lašského krále, který s dcerou Adélou zazpíval lašskou hymnu. Král pogratuloval jubilantovi Antonínu Kačmaříkovi (85 let) a předal mu „Dekret kralovsky“ – kterým ho přijal mezi čestné členy Království lašského jmenováním (pasováním) do stavu „LACHUV HONORIS“.

Pasování, Foto P. Buchta

5. července (středa): Cyrilometodějská pouť na Lašském Řípu - Čupku.

Od roku 2019, kdy máme na našem „Lašském Řípu“ – Metylovské hůrce, lidově Čupku – sv. Cyrila a Metoděje, bývá na tomto kopci v podhůří Beskyd Cyrilometodějská pouť. Nic okázalého, taková malá, ale naše... Počasí přálo, lid připochoďoval ze všech stran. Na podiu vystoupil ve 14 hodin starosta Metylovic Ing. Lukáš Halata, P. Mgr. Václav Gandera a samozřejmě lašský král Zdeňka Viluš I. se svojí družinou. Po zaznění lašské hymny, úvodním slovem pana starosty, svátečním slovem P. Gandery zazpíval (už tradičně) Zdeňka Viluš Cyrilometodějský chorál, za doprovodu Víta Pavlíčka. Pak už přišel ke slovu Odujalajne band s písničkami a humorem z lašského regionu, po nich hodoňovická folk-country skupina Sousedé. Publikum se dobře bavilo, občerstvení fungovalo. K večeru se však počasí obrátilo a spustil pořádný liják...

Vzhůru na Lašský Říp, foto V. Kryl

7. července zemřel ve věku 80 let básník Pavel Gryga, člen Literárního klubu Petra Bezruče.

ihned celé Rakousko-Uhersko. Brzy se stal předním sólistou Volksoper ve Vídni a brzy byl pozván pražským Národním divadlem k jednání. Ředitel Karel Kovařovic na otázku, má-li něco zazpívat odpověděl – „Není třeba, znám Vás velmi dobře, několikrát jsem byl ve Vídni si Vás poslechnout.“ V Národním divadle potom patřil mezi přední sólisty 23 let. Ovládal sedm jazyků a proto zpíval také německy, italsky, francouzsky, anglicky a slovensky. Byl slavný v celé Evropě, Americe i v Asii a Africe. Divadelní scénu však musel opustit po 2.

V Luhačovicích s manželkou Nectar de Flondor v roce 1939.

světové válce, přestože mu byl udělen Řád práce a po jeho smrti byl uložen na vyšehradském Slavíně mezi největšími českými umělci. V posledním údobí svého života (do r. 1964) vystupoval už jen pro rekreanty, horníky a odboráře na jejich rekreacích po celé zemi a ohlasy těchto vystoupení byly stejně vřelé, jako dříve ohlasy operních vystoupení.

Ing. Jan Kubla i Richard Kubla zachovali navíc i významné literární dílo.

Ing. Jan Kubla se věnoval historii Ostravy a severomoravského regionu a napsal podrobné dějiny s názvem „Vzpomínky na starou Moravskou Ostravu“. Obsahují období od založení Ostravy v 12. století, kdy vznikla obec se jménem „Ostrá tráva“ až do 2. světové války. Respektuje při tom všechna doložená historická fakta a názory renomovaných historiků. Navíc přidává své osobní poznatky, které nabyly za svého života, a podrobně popisuje rozvoj řemesel, řešení národnostních problémů (Židé, Poláci, Němci). A celkový rozvoj Ostravy.

Richard Kubla napsal knihu „Můj život s operou“, která je jeho osobním životopisem. Tu se ukázal jako znamenitý vypravěč, jeho text prýští vtipem, humorem a je zajímavým obrazem operního světa před sto lety. Vzpomíná humorných příběhů s jinými tehdy světovými pěvci – Leo Slezákem, Emou Destinnovou, Enrico Carusem aj.

Velmi čtivá kniha ve dvou jazycích. (Česko – německy).

Vydavatelem je hudební historik PhDr. Viktor Velek, PhD, který se tímto dílem (celkem 5 knih) zapsal výrazným způsobem do zviditelnění našeho kraje.

Jan Hališka

III. Richard Kubla – Český Caruso. (1890 – 1964)

Syn Ing. Jana Kubly žil spolu se sestrou Marií a bratrem Vítězslavem v pohodlí a komfortu zámožné a vzdělané rodiny až do své maturity na reálném Matičním gymnáziu. Využil svých nabízených možností dokonale v bezproblémovém studiu na gymnáziu, ale také v hudebních oborech - byl výborným houslistou, hrál i na klavír, od otce převzal i lásku k divadlu a organizaci kulturních představení, která pořádal hlavně v oblasti svých milovaných Beskyd. Maturitou v r. 1909 však idylka skončila. Odmítl přání otce, aby studoval dále nějaký technický obor, a poté ho čekal „studený odchov“. Jeho otec ho přestal jakkoliv podporovat ve studiu práv, pro které se rozhodl, a odešel do Prahy. Zachránilo ho to, co dostal „z nebes“- měl mimořádné nadání zpěvu, a tak se živil příležitostnými nabídkami v kavárnách, na svatbách i pohřbech, v kabaretech apod. Zároveň také zjistil, že strávit hodiny studiem latiny, staré řečtiny a římského práva není to, coby ho zcela naplňovalo.

Proto zkusil recept, který ho pak provázal po celý nesmírně úspěšný umělecký život. Zašel do Vinohradského divadla, které bylo tehdy operní a oslovil první osobu, kterou potkal – byl to kapelník Holeček. „Na moji žádost, že bych chtěl někomu předzpívat, odpověděl otázkou: „Chtěl byste do sboru?“- „Když to půjde, třeba do sboru“. „Co máte nastudováno z našeho repertoáru?“ „Třeba *Madame Butterfly*“. Po předzpívání nastalo překotné jednání s ředitelem divadla Štechem a následné uzavření

smlouvy. Jan Kubla se stal předním sólistou Vinohradské opery. To ovšem nebylo výsledné řešení Kublovy kariéry. Myslel si, že by měl přece jen studovat na některé umělecké škole. Přihlásil se tedy ke studiu sólového zpěvu na Vídeňské konzervatoři. Opět jako samoživitel sháněl peníze jako „děvče pro všechno“ a zkusil život v extrémních podmínkách – tři studenti na jedné manželské posteli a stravování v mlékárně – chleba a kyška. Brzy zjistil, že při pomalém a nepraktickém postupu studia na konzervatoři se ke skutečnému umění nedostane a přihlásil se ke konkursu do renomované opery v Grazu (mimo Vídeň, aby to nikdo nezvěděl). Po předzpívání řediteli a dirigentovi, kteří byli ohromeni, získal smlouvu se závratným honorářem 300 K za představení. Jeho premiéra v roli Rudolfa v *Bohémě* měla neuvěřitelný úspěch a tím byl Richard Kubla na prahu skutečně světové kariéry. Všechny noviny přinesly nadšené recenze. O té neuvěřitelné události se dozvědělo

14. července (pátek): Kontrasty na Hukvaldech.

V páteční podvečer se uskutečnil na Hukvaldech v rodném domě Leoše Janáčka (IC – bývalá škola) zajímavý koncert pod názvem KONTRASTY. Zpěvačka Hana Jamrozová a cimbálistka Gabriela Tannerová, které se potkaly kdysi na Janáčkově konzervatoři v Ostravě, daly dohromady nevšední koncertní pořad barokní hudby a folklorismu. Zazněly skladby H. Purcella, G. F. Händela, Z. Kodálye, B. Bartóka a L. Janáčka – ve vynikající interpretaci obou umělekyn, navíc proložené poutavým vlastním průvodním slovem. Dlouhotrvající potlesk byl důkazem, že tento umělecký záměr a hlavně provedení byly opravdu velkým přínosem do regionálního kulturního dění. Po závěrečné děkovačce zazněl ještě přírůstek – Hanka vyzvala přítomného em. pedagoga zpěvu Janáčkovy konzervatoře Zdeňka Viléma Krulíkovského, který s ní zazpíval písničku „Co su to za tině?“ ze sbírky Leoše Janáčka „Ukvalská lidová poesie v písních“.

Hanka a Gabriela

16. července (neděle): Vlastivědný výšlap okolo Veřovic přes Pekla.

Sraz jsme měli ve Veřovicích u nádraží, za pěkného počasí a s dobrou náladou jsme vyrazili vzhůru na Pekla. Naši dva průvodci – místní rodáci Jarek a Břet'a – nás vedli neznáčenými stezkami zajímavým terénem s krásnými výhledy. Na Peklech jsme se dlouho nezdržovali, pauzu jsme si dali až u kapličky sv. Huberta. Potom divočejším terénem jsme sestupovali dolů až k restauraci Dolní dvůr. Po vydatném občerstvení jsme přešli po jižní straně obce cestičkami, kterými nás Jarek vedl zpět ku vlaku.

Veřovice, foto J. Bužek

27. července oslavila 75. narozeniny folkloristka Janka Foldynová, vedoucí národopisného souboru PILKY ze Lhotky, čestná členka spolčenství Království lašského. Gratulujeme!

Janka Foldynová, foto M. Fajkus

II. Ing. Jan Kubla (1859 – 1940)

Navázal na slavné tradice, které vytvořil jeho otec. Měl k tomu i potřebné hmotné zázemí, takže mohl bez existenčních problémů vystudovat vysokou školu báňskou v Příbrami (Bergschule), ale i na technice v Praze. Po návratu ze studií našel snadno místo jako inženýr

v tehdy už plně se rozvíjícím průmyslu báňském a hutním ve Vítkovicích. Cituji ze vzpomínek jeho syna Richarda:

„Za těch časů, jak známo, patřily Vítkovice i šachty Němcům a Židům (Guttman, Rotschild) a oni všemožně se snažili, ba poroučeli, by děti našich lidí dováděny byly do německých škol. Tento příkaz došel jednou i k mému otci, ba slibovali rychlý a výhodný postup – však podmínkou byla zrada na své národnosti a přiklonění se ke

straně německé. Ani vteřinu se můj otec nerozmýšlel, neboť byl Čechem celým svým srdcem a odešel ze služeb Němců. Celý svůj život věnoval rozkvětu našeho školství, byl mezi zakladateli Matice školské (založena v Ostravě r. 1895), vedl studenty při divadelních představeních, které hrávali o prázdninách a jejichž často značný výtěžek byl pro podporu chudých studujících na zdejších školách.

Existenčně byl velmi dobře zajištěn už tím, že převzal a rozvíjel tesařskou firmu po otci a realizoval řadu významných staveb v Ostravě. Jako špičkový odborník byl zván ostravskými radními do odborných komisí, které určovaly další rozvoj města. Tak se dostal i k důležitým informacím o budoucích městských plánech, které také použil při svých stavitelských projektech. Věděl včas, že se bude rušit městský hřbitov v místě dnešního Husova sadu a zajistil si tedy parcelu pro stavbu svého nového domu, který stojí dodnes na Českobratrské ulici (č. p. 1276). Veškerý svůj volný čas a veškerou energii a úsilí věnoval však, podobně jako jeho otec, rozvoji společenského života Ostravy. Byl průkopníkem ostravské cyklistiky, byl členem Matice Ostravské a značnou měrou se přičinil o založení prvního českého reálného gymnázia v roce 1897 na Matiční ul. Významnou stopu zanechal v rozvoji ostravského ochotnického divadla, stal se předsedou Českého ochotnického spolku, kde spolupracoval i s redaktorem Fr. Sokolem – Tůmou. Ing. Jan Kubla za svého života dosáhl podobného společenského uznání jako jeho otec. Měl tři děti – Marii, Viktora a Richarda, kteří dále rozvíjeli slávu Kublova rodu.

Slavní Laši – rod Kublův z Rychaltic

I. Jan Kubla (9. 10. 1820 v Rychalticích – 17. 10. 1896 v Jablunkově) byl tesařský mistr. Ne ledajaký. Kvalita prací jeho živnosti pod Hukvaldským hradem mu brzy vynesla veliké uznání v širokém okolí a brzy zaujala i radní v Moravské Ostravě. Ti vypsalí výběrové řízení na podkroví a střechu nově stavěné kaple sv. Lukáše na Zámecké ulici, kam pozvali i Jana Kublu. Jak jednání s radními probíhalo, dokumentuje tato citace z knihy jeho vnuka, světového tenoristy Richarda Kubly:

„Tento rychaltický občan byl tesařským polírem, a jako mistr svého oboru byl znám i ostravským zastupitelům, pro které také pracoval. Zastupitelstvo města hledalo odborníka tesaře pro zhotovení nového krovu a jistý stavitel Jana Kublu doporučil. Ten měl předložit návrh práce. Neuměl však číst ani psát, natož kreslit plány. Dostavil se do jednání zastupitelstva a před zraky zastupitelů předvedl celý krov ze sirek. Přitom stanovil i potřebné množství materiálu a postup práce a stavba mu byla zadána.“

Už v roce 1874 byl Jan Kubla členem ostravského obecního výboru. V roce 1850 vystavěl první ostravský vodovod, který vedl až do kašny na Císařském (nyní Masarykově náměstí) a byl funkční až do 60. let 20. století. Dostal veliké množství významných stavebních prací a stal se významnou osobností ve stavebním podnikání. Z vděčnosti za svůj úspěch i bohatství postavil nedaleko Rychaltic kříž – dodnes stojí na „Smolíkově holi“ v Řehůlce, u polní cesty z Rychaltic do Hájova, kde Jan Kubla v dětství pásával krávy a husy (byl odsud překrásný pohled na Hukvaldský hrad). Je na něm nápis „Nákladem manželů Kublových 1892“. Jan Kubla zemřel 17. 10. 1896 a jeho pohřeb se stal velkolepou událostí za značné pozornosti tisku. Z periodika Radhošť cituji: *“Byl to pevný, nepoddajný charakter národní, ryzí jako zlato, čistý jako dýmek a tvrdý jako ta žula z hor, pod nimiž se narodil.“*

Tisk píše o „ohromném účastenství obecního“, o „nepřehledném množství lidu“, o „věnci se slovanskou trikolórou“. Jan Kubla přispěl k významnému rozvoji Ostravy, zanechal po sobě řadu kvalitních staveb a také nemalé bohatství, ze kterého těžil jeho pokračovatel – syn Ing. Jan Kubla.

1. srpna zemřel ve věku 86 let František Valošek, fotbalová legenda Baníku Ostrava, Olympijského výběru (stříbro z Tokia) i reprezentace. Čestný člen spolčenství Království lašského.

6. – 11. srpna: Putování družiny lašského krále po Zadních horách (Beskydech).

6. srpna (neděle): Vlastivědný výšlap z Bílé na Šorštýn.

Vydatný déšť od ranních hodin výšlapu nepřál. Od Frýdku na Bílou nepřišel nikdo, avšak „letní“ družina lašského krále, která byla ubytována ve „Fajne chalupě“ v nedalekých Starých Hamrech, se přece jen vydala na cestu. Nejprve našli azyl v Domovjance, kde se posilili a zahráli, pak však v dešti vyšlápli. Zastavili jsme se v dřevěném kostele sv. Bedřicha, po zelené značce došli jen k prameni Smradlavy. Tam lašský král Zdeňka Viluše I. pokřtil na Lachy dva zúčastněné kamarády z Čech. Pak jsme to otočili zpět do Bílé, kde v bistru jsme vyčkali autobusu do Starých Hamer.

7. srpna (pondělí): Z Fajne chalupy do Bílé, přes Javořinku zpět do Hamer.

V celodenním dešti vyrazilo jen 7 borců, král a dcera Adéla jeli do Ostravy na pohřeb Františka Valoška.

Všichni pořádně promokli, málo platné byly i pláštěnky, návleky a ostatní protidešťová opatření...

8. srpna (úterý): Z Fajne chalupy na Gruň, Švarnu Hanku, zpět údolím Černé.

Konečně sluníčko, po žluté značce jsme vyrazili na Gruň, kde nás čekala zavřená chata Charbulák, kolem kostelíka sv. Panny Marie k Švarné Hance. Tam nás čekalo příjemné překvapení – bylo otevřené okénko s občerstvením. Po modré značce jsme sešli do údolí Černé Ostravice, po zelené pak až do Bílé. Cestou jsme sbírali houby, zejména Štěpánka s Šárkou byly velmi úspěšné.

9. srpna (středa): Z Frýdlantu kolem Smrku do Ostravice.

Plánovaný výšlap na Smrk jsme pro vytrvalý déšť zrušili, tak jsme alespoň vyšlápli z Frýdlantu do Čeladné, pak kolem Čeladenky k úpatí Smrku. V restauraci Kněhyně jsme se posilili obědem, kolem Cyrilky, po modré značce jsme pochodovali – už jen za mírného mrholení – do Ostravice.

10. srpna (čtvrtek): Z Ostravice na Lysou a zpět.

Počasí se umoudřilo, za slunečního svitu družina vyšlápla údolím Mazáku na Butůranku, dále po červené značce až na Lysou horu. To už zase bylo vedro a dusno. Po občerstvení v Bezručově chatě pak zpět na Lukšinec, po zelené a modré značce do Hamrovic, kde nás čekal ve své chalupě Janek Satina. Dorazilo ještě pár přátel z Hodoňovic, tož jak to bývá vždy u Janka – bylo veselo, až milo...

11. srpna (pátek): Z Velkého potoka přes Smrk do Ostravice.

Poslední den putování jsme díky slunečnému počasí mohli uskutečnit výšlap na Smrk. Vyšlápli jsme z Velkého potoka po modré značce přes Velké až do Sedla pod Malý Smrk. Cesta je to delší, ale rozhodně příjemnější než z druhé strany. Na vrcholu Smrku jsme se posilnili, odpočinuli a pokochali výhledy. Sestoupili jsme po červené značce dolů k Hubertce, po krátkém zastavení jsme pokračovali Barabskou cestou k Bučacímu potoku. Cesta do Ostravice neměla konce, terén kamenitý, velmi nepříjemný, všichni jsme toho měli opravdu „dost“... V sobotu jsme se rozloučili s Fajnou chalupou, opravdu v ní bylo vše fajn, vstřícní a milí majitelé.

12. srpna (sobota): Kabinet lašských básní a písní pod Frýdeckým zámkem.

Spolek Krasomil ve spolupráci s Královstvím lašským předvedli od 18 hodin pořad „Kabinet lašských básní a písní“ v parku pod Frýdeckým zámkem. Iniciátorkou této akce byla Mgr. Radana Šatánková, která s lašským králem připravila pásmo, připomínající zábavnou formou události před 80lety, kdy došlo ke spojení Frýdku s Místkem. Záštitu nad touto akcí převzalo Statutární město Frýdek – Místek. Ve slunečném počasí se sešla spousta lidí, pro které bylo připraveno bohaté občerstvení, večer pokračoval hlavním programem Historických slavností – různé atrakce, rytířské souboje aj.

Lašský král s družinou (soubor Gigula), foto M. Fajkus

9. září (sobota): Lašské slavnosti v Sedlištích na Bezručově vyhlídce.

10. září (neděle): Vlastivědný výšlap z Frenštátu p. R. do Příbora.

KRÁLOVSTVÍ LAŠSKÉ a OBEC KRMELÍN

pořádají ve čtvrtek 28. září 2023

14. horolezecký výplaz na vrchol K1 bez kyslíkových přístrojů

Sraz horolezců v základním táboře ve 13, 59 hodin
v restauraci NA BENÁTKÁCH!

Program výplazu:

14,20 - slavnostní zahájení lašským králem a starostkou obce

14,30 - ostrý start horolezeckého výplazu po trase:

ul. Brušperská, ul. Paskovská, ul. Záhumenní, ul. Vodárenská

15,00 - dobytí 2. tábora, aklimatizace před nástupem k boji o vrchol

15,30 - dobytí K 1, pocta vítězům! Zapějeme ódy na sv. Václava aj.

16,00 - návrat do Lašske základně v restauraci Na Benátkách

16,30 - vyhodnocení výplazu, zpětná aklimatizace

Výplaz se koná za každého počasí,
horolezeckou výstroj a dobrou náladu s sebou!!!

Záštitu nad akcí převzal opět lašský král Zdeňka Viluš I.

spolu se sponzory:

Obec Krmelín, Beskydská likérka,
Pekařství Boček, Restaurace Na Benátkách

Rodiště Leoše Janáčka – Hukvaldy jsou malebné ze všech stran. Snad tichá, turisty nepřehlčená protilehlá strana od hradební brány má i dnešnímu návštěvníku připomínat časy, kdy tudy rád chodíval mistr Janáček, aby se zastavil v hostinci „U Harabišů“, kde hrála výborná lidová muzika, nebo šel za krásou Laška dále, do vojvodských Kozlovic. Nasycen okolní krásou, vyhladovělý, se s oblibou zastavil v tamější hospodě (dnešní základní škola) a rád se zaposlouchal do intonace svého lašského nářečí. Dle vyprávění současníků a jejich potomků se mistr Janáček opíral o malebnou siluetu opěradla s jejími živými křivkami, do nichž je vepsáno srdce, jež se jako zlatá nit line mistrovými hudebními skladbami. (Opěradlo a jiné původní části lidového nábytku byly nalezeny na půdě tehdejšího hostince.) I dnešní znovuobjevovaný trend naslouchat srdcem bral Janáček velmi vážně.

Studie k výtvarnému pojednání – všimněte si původní lašské lidové židle, kde uprostřed hravých obrysů se nachází srdce, z něhož tryská lidová poezie Laška, jejíž mluva byla těžištěm a inspirací Janáčkovy věčně mladé světové hudební tvorby! /Z díla A. Kačmaříka/

Chtěli mě oženit'

Františka Pituchová

Chtěli mě oženit',
ja sem se něněchal,
rači sem klobuček
na boček sobě dal.

Svoboděnka zlata,
ta je mi milejší,
dočkám, ež dorostu
děvčata skromnější.

Skromňučko robečka
ve skromnym si hovi,
ma rada chlopečka,
choť malo zarobi.

V Sedlišťach je malo zahradečka

Olga Tlučková

V Sedlišťach je malo zahradečka,
červyno vykvitla v ni ružička,
z teho keřa, kaj ta ruža,
vyletěla bilo holubička.

Holubičko, naše potěšení,
přelet' křižimkražim tyn svět cely,
řekni všeckym luďam dobrým,
že im posilumy pozdraveni.

Řekni im, že my zmy lud pokojny,
že za nic na světě něhcem vojny,
že chcymy žit', pilno robit',
spolem se pěkně poveselit'.

Pavel Gryga – člen Literárního klubu Petra Bezruče Frýdek-Místek od roku 2003, poeta, kterému učaroval rodný kraj, Beskydy, vzpomínky na klukovská léta, lásky, jež opěvoval ve svých šestnácti vydaných knihách.

Narodil se ve Frýdku-Místku za 2. světové války (9. 1. r. 1942), s matkou žil u svého dědečka na vesnici v Pržně, kde prožil krásné dětství. V rodině se zpívalo u harmoniky, tancovalo, hrál gramofon, takže bývalo veselo. Základní vzdělání získal ve Frýdlantě n./O., následovalo učení a po vojně se vrátil do města Frýdlant n./O., byl zaměstnán ve Ferrumu a vlastně zde strávil celý svůj život.

Otevřenýma očima vnímal krásu beskydských hor, různých zákoutí a míst, která mu přirostla k srdci. Od šestnácti let psal básně, v roce 2001 se s nimi přihlásil do literární soutěže, kde byl úspěšný a začal spolupracovat s Miloslavem Olivou, který v té době již vedl Literární klub Petra Bezruče. Pod hlavičkou tohoto spolku vydal celkem 16 knih, kde mu témata byly zážitky z jeho toulání se Beskydami. V jeho básních s rozmanitými tématy získali hlavně mladší čtenáři náhled na krajinu v údolí řeky Ostravice, která byla plná mlýnků, se spoustou květín na lukách. Oživoval v nich názvy míst v Beskydech – co je nazýváno Gigulou, kde je Šorštýn, Malchor, Klopuse aj. Gryga dokázal vnímat a veršem vykreslit krásu vlčích máků, štíhlých bříz, vlastně kouzla každého ročního období.

Pro Pavla Grygu byl domov, Beskydy, ale především zdraví, přátelství mezi lidmi a pravá láska těmi největšími dary života. Z toho všeho se dokázal těšit, to jej naplňovalo až do posledních dní jeho života. Od 7. července 2023, kdy odešel do literárního nebe, jeho pero na psacím stole zasklo. Už si od něj nepřečteme novou lyrickou báseň, ale když zalistujeme v jeho vydaných knihách, jeho verše vždy ovlaží naši mysl, potěší srdce a nasměruje nás ke krásám beskydské krajiny, která má své nezaměnitelné kouzlo.

Čest jeho památce.

S úctou členové Literárního klubu P. Bezruče F-M

město v republice. A já zas říkám, že Frýdek-Místek je nejkrásnější město na celém světě. Nikdy bych se z Frýdku-Místku natrvalo neodstěhoval. A líbí se mi Beskydy. Tak mi učarovaly, že už nerad jezdím na rekreace mimo. Páter Čejka byl taky úžasný patriot. Nikde jinde nesloužil než na Lašsku.

A: On nechal namalovat ty obrazy ve farním kostele sv. Jana a Pavla, že?

Ant.: Ano. A nejen to. On sám byl i pozlacovač, řezbář, malíř... Proto vybudoval tak dokonalý kostel. A všechno, co se v tom kostele dělo, on ještě patnáct roků po vybudování zařizoval... I celý interiér.

A: Co Vás vedlo k tomu se zaměřit zrovna na tento kostel?

Ant.: Uchvátil mě. Začal jsem tam chodit od čtrnácti let. A potom jsem měl pořád takový sen to nějak zfotodokumentovat pro budoucí generace.

A: A co byste vzkázal lidem a těm budoucím generacím?

Ant.: Ten vzkaz je tady toto. /Ukazuje na knihu Farní kostel sv. Jana a Pavla v Místku./ Lidé jsou lhostejní k té kráse, ale hlavně k té duchovní hloubce, která je v těch artefaktech zašifrována.

A: Čili Vy vidíte největší odkaz ve svém životě v tom kostele. Že by ho měli lidé navštívit a zajímat se o ta skrytá poselství.

Ant.: Ano. Mám dvě maturity z dějin umění, celý život se o nic nezajímám než o kumšt...

A: Takže hledáte, co tím ten autor...

Ant.: ...chtěl říct. Jaké poselství chtěl sdělit. Proto jsem zklamán, když lidé nemají zájem o něco hlubšího. Ale to odpovídá dnešní době, která spěje k povrchnosti. Papež František jednou řekl, že „to, co ohrožuje současnou společnost, je povrchnost.“ A někdy povrchnost spěje k určité devastaci hodnot. Proto je velice dobře, že se v tom našem dnešním světě najdou osobnosti jako je váš tatínek, kteří se snaží předat ty hodnoty domova, toho Genia loci, příštím generacím. Váš tatínek tak nějak zpevňuje to společenství Lachů. A pro nás, kteří tu žijeme, je to tady geniální místo. Jsou tu místa, na která se člověk může dívat celý život a nikdy se mu to nezprotiví. Nic krásnějšího na světě není. Já to poznávám na svých dětech, že se jim krom ciziny začíná chtít jezdit i do Beskyd, začínají to chápat. Vidí, že taťka je zarputilý Lach, tak si berou příklad ze mne.

A: Moc děkuji za krásný rozhovor a těším se opět na viděnou.

Ant.: Já taky.

A: Takže jste tam zároveň pracoval i studoval.

Ant.: Zároveň. To byla večerní střední škola. Na výšku jsem se nedostal. V Železném Brodě jsem chodil do kostela, tak mi stranická buňka ve škole napsala, že mi nedoporučuje studium na vysokých školách humanitního směru. A tenkrát nám v té ostravské škole doporučovali, ať si najdeme podnik, pro který uděláme nějakou konkrétní věc. A to bude jako maturitní práce. Frýdek-Místek zrovna slavil sedm set let a já jsem se přihlásil do soutěže o nejlepší plakát. Můj plakát vyhrál. A když jsem dostal první cenu, hned chtěli, abych jim udělal i diplomy. Potom jsem dělal celou vstupní část výstavy k tomu výročí a ještě něco do sborníku, čili jsem byl zaměstnaný dost. Toto bylo nastartování pro mou výtvarně-uměleckou činnost pro instituce a organizace. Protože vzápětí jsem začal dělat hlavně tepané reliéfy. Dělal jsem v reklamních ateliérech a přilepšoval jsem si činností pro architekty. Moje profesní výtvarná činnost se dělila na moji zaměstnanost a soukromou činnost. Zaměstnanost byly ty reklamní ateliéry, potom jsem přešel do Vítkovic na propagaci do závodu pět a ze závodu pět do Mostárny. A v Mostárně mě zastihla sametová revoluce. Mostárnu rozpustili, tak jsem skončil. Ale dva roky jsem měl invalidní důchod.

A: Co se vám stalo?

Ant.: Trpěl jsem hroznou nespavostí. Až mi potom skončil invalidní důchod, dělal jsem ve spolupráci s architekty soukromé zakázky pro různé instituce.

A: Nespavost polevila?

Ant.: Já spím špatně dodneška. Ale mám to pevně v rukách. /*Směje se.*/ Takže jsem začal dělat s architekty... Nejdřív pro Potštát v kostele Sv. Jakuba, kříž z dubového dřeva se skleněnými ozdobami, což jsou jako rány Kristovy. Nechali si to dodnes. Pak v Hodolanech - svatostánek a sedm svícňů. A pak na Svatém kopečku.

A: A celou dobu jste už pak žil ve Frýdku-Místku?

Ant.: Oženil jsem se do Vražného, čtyři roky jsme tam žili a v jednámdesátém jsme se přestěhovali zpátky do Místku.

A: Měl jste někdy nabídku anebo touhu někam odcestovat?

Ant.: Ne, nikdy. Mně se už ten starý Frýdek-Místek tak hrozně líbil, že jsem večer chodil po práci po uličkách a obdivoval ty dřevjanky...

A: Což byla hlavně ta stará místecká strana...

Ant.: Ano. A proto budu mít v říjnu v místecké knihovně výstavu Josefské ulice, která už neexistuje. Místek se mi ale líbí i teď. A líbí se mi Lašsko. Např. Štramberk. Janáček o něm řekl, že je nejkrásnější

Z beskydských luk

Vlní se lány žlutého žita
a vítr vane z beskydských luk.
Léto mě hřeje, léto mě vítá,
kráčím k lavičce u božích muk.

Nasávám vůni žhavého léta,
nevnímám ptáků hluk.
Děkuji létu, jak prostá věta,
za pozvánku do svátečních luk.

Ve vlhké dlani přebírám zrna,
přírodě mávám na pozdrav.
Má duše jásá, je léta plná,
v údolí láká Hodoňovický splav.

Pavel Gryga, z knihy Údolí Ostravice

Pavel Gryga se svojí ženou Annou na Beskydské lavičce 2018,
foto J. Bednář

Zavzpomínání na Miloslava Olivu k jeho nedožitým stým narozeninám

Miloslav Oliva (1923-2015) – osobnost na poli literárním nejen v Pobeskydí, činovník kulturního dění, zakladatel Literárního klubu Petra Bezruče Frýdek-Místek (LKPB), první polistopadový starosta Frýdlantu n./O. by se letos dožil sta let. A jeho příznivci na něj vzpomněli na setkání v zahradě hodoňovického Hostince U Čendy.

Členové literárního klubu Petra Bezruče si váží svého čestného předsedy a jeho kulaté nedožitě narozeniny byly dostatečnou příležitostí k zavzpomínání. Pozvání přijala i místopředsedkyně Obce spisovatelů ČR Lydie Romanská, nenechala si jej ujít ani historička Kateřina Janásová z Muzea Beskyd, která dodnes s literáty spolupracuje. Minulý rok iniciovala a následně připravila s kolegou Janem Pajdlou na Frýdeckém zámku výstavu k 25 letům trvání LKPB. Teplé červnové úterý 13. tak přilákalo k příjemnému setkání na třicet pět jeho příznivců, Město Frýdek-Místek a Frýdlant n./O., také pivovar Radegast a manželé Pobudovi toto setkání podpořili, za což všem patří poděkování. V malebném koutu hostinské zahrady se jméno Miloslava Olivy vyslovilo nesčetněkrát, vždyť jeho osobnost, jak ho ve své řeči přiblížila Lydie Romanská, si to právem zaslouží. Posuďte sami:

„Miloslav Oliva byl vzácným členem Obce spisovatelů ČR, byť toto členství získal na úplném sklonku svého života. Byl to člověk, který se nechtěl prosadit svým jménem, ale dával do popředí svůj kraj, místo pod Beskydami, Frýdlant n./O., kam z Prahy v roce 1954 přišel. Byl člověkem rovným, přísným, charakteru přímého, neúhybného. Angažoval se v kultuře, jak jen mohl – ve Frýdku-Místku, pak ve Frýdlantě n./O. a co se dalo, to ve svých vydaných svazcích zaznamenal. Ale nebyly to jen informace o kroužcích, spolcích a institucích, psal i básně, které jsou tak trochu stranou jeho velkým dílům. I ve verši dokázal zaznamenat pobeskydskou krajinu – Lysou horu, řeku Ostravici se všemi atributy, co k této krajině patří. Mezi řádky cítíme stesk po něčem uplynulém, marnost z našeho konání, ale ne fňukání. Ze závěje slov chce vykresat to pravé, ponořit se do hlubin vědomí a krásou a hrdoostí se povznést nad chudobou,“ rozvyprávěla se spisovatelka Lydie Romanská.

A: Když jste zvažoval jít na střední školu...

Ant.: Uměleckou, nikdy na žádnou jinou! Výtvarnou.

A: ...to už jste jako malý chlapec rád maloval?

Ant.: V Německu jsem ještě nekreslil. Ale jak jsme se přistěhovali do Karviné, najednou se mi začalo líbit všechno to tvárné. Např. maminka upekla bábovku a ta se mi tak moc líbila, že jsem ji namaloval. Skutečně vypadala jak barevná fotografie. A maminka mě pochválila a tím i povzbudila. Od té doby jsem maloval všechno. Dostal se mi k rukám Alšův Špalíček, listoval jsem v něm a kopíroval jsem ilustrace. Hlavně koně. Dostaly se mi též do ruky Mánesovy lidové písně a tance a maloval jsem ty jeho kroje. Od té doby mám asi vztah k tancům.

A: Ale dostal jste se na sklářskou školu, měl jste tam i malování?

Ant.: Ano, malování, kreslení, modelování. Ale pak byly specializace.

A: A vy jste si vybral...

Ant.: Já jsem si to nevybral. Řekli mi: „Kačmaříku, Ty jsi z Ostravy, kde se taví železo a kovo, tak ty půjdeš do dílny kovorytectví.“ Takže jsem sklář – kovorytec. Museli jsme si v kovorytectví udělat sami všechny nástroje. Dodnes je mám. A dělal jsem sklářské formy na lisované sklo. Ateliér kovorytectví byl na zpracování kovu a kovových forem pro lisované sklo. Ale vedlejší ateliér byl pro jabloneckou bižuterii a bylo tam smaltování. Jsem sklář a přitom kovorytec – smaltér.

A: A všechno Vás to bavilo...

Ant.: Všechno. Asi jsem zdědil po tatínkovi takovou tu „práci rukou“. Když vezmu do rukou kladivo, tak se cítím nejlíp.

A: To byla škola v Českém ráji. A pak jste pokračoval kam?

Ant.: Pak jsem šel do skláren do Valašského Meziříčí, tam jsem pracoval čtyři měsíce. Pak jsem byl dva roky na vojně v Přáslavicích u Olomouce. Zase úžasný kraj. A po skončení vojenské služby jsme měli možnost z toho pracoviště odejít, tak jsem po vojně nastoupil do Výstavnictví města Ostravy. Dělal jsem tam asi rok. A potom v Drogerii Olomouc hledali návrháře, což byla už vyšší funkce. Dostal jsem úkol něco navrhnout, udělat prototyp, třeba nějakého poutače, a v dílně to podle toho návrhu zpracovávali. Ten reklamní ateliér byl v Přivoze a přes křižovatku byla UMRUMKA, tenkrát to byl obor propagační výtvarnictví. Tam jsme se učili všechno. Výstavnictví, prostorové výtvarnictví, písmo, malbu, grafiku, restaurátorství...

A: Kdy jste se tam učil?

Ant.: Od roku šedesát do roku šedesát pět jsem absolvoval tuto druhou UMRUMKU. Po vojně.

zákon, že se všichni musí vrátit do svých zemí, odkud před válkou přišli. Takže jsme se vrátili sem, bydleli jsme u dědy Janoška v dřevjaničce v jednom pokoji a mezitím dal parcelu dceři, mojí mamince, a postavili jsme si dům. To byla Karviná – Solca. V Německu jsem začal chodit do první třídy a tady jsem chodil do první třídy znovu. Čili od sedmi let jsem bydlel v Karviné. Když mi bylo čtrnáct, stěhovali jsme se z Karviné do Místku.

A: Takže základní školu jste absolvoval...

Ant.: Tam. A tady jsem dokončoval. Jak jsem končil školu, změnili školský zákon na osmiletky. A já jsem ještě chodil do devítiletky, čili jsme měli možnost ten rok dělat jednoroční učební kurz. Dokončil jsem tady v Místku školu a pak jsem se hlásil na UMPRUMKU do Brna.

A: Bliž nebyla žádná?

Ant.: Tenkrát ne. Byla v Uherském hradišti a v Brně. Až v šedesátém byla otevřena ta škola v Ostravě. Tu jsem taky potom absolvoval. V Brně jsem ty talentovky udělal, ale pro velký počet uchazečů mě nemohli přijmout. Ale mohli jsme na jiné UMPRUMKY v Československu. Tehdy jsem četl Sedláčkovy spisy o historii a o Českém ráji, tak jsem se rozhodl nastoupit do školy v Železném Brodě – sklářskou UMPRUM. Měl jsem to štěstí, že tam tehdy učil velký sklářský výtvarník Stanislav Libenský, světoznámý sklář. Byl vynikající pedagog. Uměl skvěle přednášet dějiny umění. Jak vyprávěl, stačilo poslouchat a člověk se nemusel učit ze skript. Všechno i předváděl. Český ráj jsem poznal ve čtyřech ročních obdobích. Byli jsme trojka kluků, které zajímalo chodit po Českém ráji. Někdy jsme šli jen dva a kolikrát jsem šel i sám. A vnímal jsem jen tu krásu. Zajímala mě historie, zajímaly mě hrady a zámky. Když jsme žili tady ve Frýdku-Místku, domluvil jsem se s kamarádem, že místo školy půjdeme na hrad Hukvaldy. Paní kastelánka se ptala, zda máme občanský průkaz. Já už jsem tehdy měl patnáct, tak jsem jí ho dal a ona nám dala velký klíč. „Odemkněte si a buďte tam, jak dlouho chcete. A pak mi ten klíč přineste.“ Byli jsme tam tři, čtyři hodiny. Byl jsem v uvozovkách fanatik na historii a poznávání toho, co bylo. A od toho se odvíjí to, jak se po šedesátém pátém začal bourat ten starý krásný romantický Místek. Ty staré měšťanské domy měly nádherné venkovní dveře a když jsem viděl, jak se to bourá těmi buldozery a bagry, navozil jsem si ty staré historické dveře do kůlny a zachránil jsem je. Na výstavě v Čeladné jsou též nějaké fragmenty z těch dveří.

Své vzpomínání přidala i předsedkyně Literárního klubu Petra Bezruče Dajana Zápalková, kterou Oliva do klubu nalákal, a právě ona se stala v roce 2013 až do dnešních dní jeho následovnicí. Kateřina Janásová neopomněla mj. zmínit telefonní hovory s Olivou, který se jí vždy tázal, na čem zrovna pracuje, a zda by do klubu mezi literáty nemohla zavítat. Zúčastnění přidávali své vzpomínky, a tak se střípek po střípku skládala mozaika osobnosti člověka, který svůj život zasvětil literatuře, kultuře, předával své vědomosti mladým... A nejen těm, všem, kteří si o ně řekli. A ti, kteří byli zrovna vzpomínkovému setkání přítomni, cítili, že „pan profesor“, jak ho mnozí oslovovali, byl zrovna s nimi a vše bedlivě poslouchá. Slavnostní tečku oficiální části dodal křest knihy členky klubu Žofie Zejdové Synové slunce.

Protože literáti nejen píší a „schůzují“, ale umí se i dobře bavit, na „veselou notu“ zahrál Ivo Kroček na kytaru, zatímco se na ohništi připravovala vaječina a do skleniček nalévalo bílé víno. Akci zaznamenával svým fotoaparátem a kamerou Jarek Bednář, takže vzpomínky zůstanou i po letech k občerstvení paměti. A když zvon na místním kostelíku oznamoval „klekání“, hosté pomalu pomýšleli na návrat do svých domovů. A určitě s myšlenkou důstojného připomenutí člověka „velkého srdce“, kterým Miloslav Oliva jistě byl. Děkuje za vzpomínku na něj.

Za literáty Dajana Zápalková

Literáti U Čendy, foto J. Bednář

LETITÉ STROMY

Letité stromy lašské
rostou v aleji
uhynout ještě nechtějí

doposud je zdobí ptačí zpěv
rostou tam stále drahně let
jsou v úsměvu i pláčou
když po nich kapky skáčou

když shodí listí naroste znovu
v tom nacházejí shodu
letité stromy co rostou v aleji
stále živí svoji naději.

Bohumír Vidura

HVOZDY BESKYDSKÉ

Protínají se obrysy
vzdálené i blízké
a vládnou nad námi
po tisíce let

hvozdy beskydské
a v nich stopy
našli jsme i kdyby
ztrácely se

budeme je hledat
jak drahokamy nad námi
co s hvězdami jsou svázány.

Bohumír Vidura

11.

Antonín Kačmařík

nar. 28. 4. 1938

Vyučený sklář a kovorytec, významný výtvarník, medailér, autor publikací, zejména o farním kostele sv. Jana a Pavla ve Frýdku – Místku, velmi skromný a zajímavý člověk, kterého si troufám mimo jiné nazvat i filozofem...

A: Nedávno jste oslavil významné životní jubileum a při té příležitosti jste měl vernisáž v Čeladné, kde jsme byli i my a kde vznikl ten krásný nápad udělat rozhovor s Vámi, z čehož se moc těším. Tak jestli můžeme, začala bych jako vždy tím, kde jste se narodil.

Ant.: V Karvině 2 – Doly.

A: Odkud pocházeli Vaši rodiče?

Ant.: Tatínek z Koňské u Třince. A maminka z Karviné. Poznali se u mlátičky na obilí, když si mého tatínka tehdy najal maminčin tatínek Janošek. Zlomila se osa a celé to kolo vyletělo a poranilo moji maminku. Takhle se poznali a žili spolu celý život až do smrti. Asi od mých dvou let jsme žili v Německu, v Lužickém Srbsku. Otec tam šel jako odborník - důlní pracovník. Konec války jsme strávili tam. Pak vyšel

OSOBNOSTI VELKÉHO LAŠSKA

Chci vám přiblížit, o co jde a proč vznikl tento nápad. Díky tomu, že náš král už roky **obrozuje lašskou myšlenku**, svou činností mj. zviditelňuje a vyzdvihuje jména lidí, kteří se jakýmsi způsobem zasloužili o kvalitu našeho kraje nebo mu něčím byli přínosem. A právě díky jemu se s takovými lidmi setkávám i já, což je mi nesmírnou ctí. A tak mě napadlo, že by bylo fajn ještě víc přiblížit lidem, jaké úžasné osobnosti tu máme, a trochu víc širší veřejnost s těmito osobnostmi seznámit. Zvolila jsem formu přátelského povídání, ze kterého se vám budu vždy snažit aspoň zlomek zprostředkovat a ve kterém se budu co nejvíce snažit zachytit a zachovat autenticitu mluveného slova. Po domluvě s tatínkem králem, kterému se nápad líbil, spojujeme tuto myšlenku s příležitostí nějakého významného životního jubilea vybrané osobnosti a zároveň jí touto cestou k jejímu životnímu jubileu co nejsrdečněji gratulujeme.

Příjemné čtení vám všem přeje Adéla Krulikovská

Pohled z druhého okna

Radek Žvak

Když pohlédnu z okna do ulice,
pak nejsem daleko od mrtvice.
Mé nitro se jak v kleštích svírá
a oko mé jen tupě zírá.
Mé uši místo ptačích zpěvů
slyší směsici různých řevů.

Kolony aut pádí kolem,
mé srdce potýká se s bolem,
když kamiony čadící
zamoří celou ulici.
V těch chvílích myslím na pocit
zas vůni květů ucítit.

Naděje moje mizí zcela,
že nevrátí se doba skvělá,
kdy v téhle naší ulici
zas budou zpívat slavíci.
Kdy místo smogu bude tu
linout se jen libá vůně květů.

Pokud se toho dožiju,
pak celý důchod propiju!

Prosté rýmováčky (2010)

Lysá dobytá, foto K. Gazdová ml.

Šichta na Čupku
terénní běžecký závod

28. 10. 2023

muži: 15 – 100+ let, cca 11 km
ženy: 15 – 100+ let, cca 5,5 km
děti do 15 let

registrace na místě 8:30 – 9:30
hromadný start v 10:00

Startovné pro muže a ženy 250 Kč (v ceně uvítací balíček, guláš)
Finanční odměna pro tři nejlepší ženy a tři nejlepší muže + mnoho dalších cen.
Kontakt: 606737239

Družina na Smrku, foto archiv A. Krulikovské

Čendaspolek a hodoňovický fojt Vás srdečně zvou na

hodoňovický
KRMÁŠ
s programem

sobota – 14. října 2023

Hostinec U Čendy v Hodoňovicích od 19 hodin

hudba – Bacardi Music 635 let založení Hodoňovic